

DE KROEZEBOOM.

Onze kaarten-actie voor behoud van de Kroezeboom heeft zeer zeker succes gehad, honderden reacties zijn er binnen gekomen, en naar aanleiding hiervan heeft het bestuur een gesprek gehad met de gemeente, en met de familie Simonis, de eigenaar van de Kroezeboom. Ook radio en TV Gelderland hebben aandacht aan de Kroezeboom besteed, o.a. in het programma " boom van de week " met de bekende heer de Graaf.

Snipperaar van het Gelders Dagblad gaf mede bekendheid aan onze actie, en uiteraard ons Contact en de regionale dagbladers.

De gemeente heeft bij Nieuwland Advies in Wageningen een offerte gevraagd voor onderzoek naar de conditie van de boom. Dit onderzoek is inmiddels uitgevoerd, en wij krijgen z.s.m. een kopie van dat rapport.

De gemeente gaat voorstellen de boom tot monument te verklaren, dan komt er uit een monumentenpotje sub- sidie, dan komt ook de provincie, die ook zo'n potje hebben, en tenslotte is dan de Bomenstichting misschien ook bereid een steentje bij te dragen en al met al kan dit oplopen tot 95 % van de kosten.

De familie Simonis moet e.a. zelf aanvragen, met medewerking van de gemeente, en natuurlijk een vinger aan de pols van OLD REURLE. U hoort hierover nog nader, maar over zoveel schijven draait het langzaam. Voor eigen rekening heeft de familie Simonis het noodzakelijke directe onderhoud laten verrichten. Tevens mogen wij de heer en mevrouw Simonis verwelkomen als nieuwe leden van onze vereniging.

WERKTUIGENMUSEUM.

Komt vorige week een enthousiaste Ap Flierman bij me met een apparaat en vroeg " weet je wat dat is ? . " Ik zeg " ik denk dat dat een bonenpotter is", en dat was het ook. Het een haalde het ander uit, en even verder in het gesprek hadden we het over doodgravers. Ook daar hoort u nog verder over.

Wat het onderkomen (museum) betreft; ik heb al enkele maanden een afspraak lopen met de heer W. Rijkenbarg, de wethouder, om samen hier aandacht aan te besteden. De Leusinkbrink, de rondweg, de dorpskernvernieuwing en de verbouwing van het koetshuis eisen zoveel aandacht op dat er nog steeds niet tot een definitieve afspraak is gekomen. Op korte termijn moet dit toch gaan gebeuren.

KERKPLEIN-POMP.

Uit de opslag van onze oude werktuigen hebben we een compleet exemplaar gesorteerd, en schoongemaakt. Weet u dat zo'n koperen pomp om hem goed schoon te krijgen, enkele dagen in de gierkelder wordt gelegd?. Vandaar dat er op pleinen waar zo'n oude pomp staat een bordje wordt geplaatst met de tekst: " **niet geschikt voor drinkwater** " .

Ter controle en verdere completering ligt de pomp nu bij de fa. Altena, die hun medewerking hebben toegezegd bij de plaatsing van de pomp. Dit wordt overigens pas in het jaar 2000, als de herinrichting van het kerkplein klaar is. Dus nog even geduld. De gemeente heeft inmiddels om bouwtekeningen en bestek gevraagd maar dat gaan we nog wel een keer uitleggen. Dat moet n.l. officieel, om e.v. lieden die bezwaar tegen die pomp hebben

de gelegenheid te geven bezwaar te maken.

FOTO-ARCHIEF.

Ons bestuurslid G. Kleyn Winkel is bezig een keurig verzorgd foto-archief samen te stellen met foto's van scholen, verenigingen enz. Een tijdrovend werk, veel zoekwerk met namen van wie is wie, en waar is dat. Het blijkt dat er in Ruurlo diverse mensen op dat gebied bezig zijn, en ook zeer uitgebreide documentatie hebben verzameld. De heer A. Teunissen van de Domineesteege, en ook de heer Kok van de Borculoseweg hebben reeds contact met een van ons gehad om gegevens uit te wisselen. Ik denk dat het zeer nuttig kan zijn dat zulke verzamelaars een groepje gaat vormen en zo nu en dan eens bij elkaar komt om gegevens uit te wisselen, elkaar aan te vullen, en vooral proberen een collectie voor de toekomst te behouden. Met de huidige technieken van computers en scanners, kan bijna alles

TOT SLOT.

Op 2 oktober j.l. werd op het kasteel de gerestaureerde klok in werking gesteld. De klok, uit 1874, gaat nu voortaan precies op tijd lopen door een opzienbarende vinding van drie uitvinders. U heeft hierover in het Gelders Dagblad van 3 oktober uitvoerig kunnen lezen. Geen schrikkeljaar brengt de klok van slag, alles is per computer geregeld.

Van het zuiden het dorp binnenkomend was Huize Ruurlo altijd al een baken in het landschap en was je bijna thuis, als je de tijd op de klok kon aflezen. De familie van Heeckeren heeft zich ingespannen voor het behoud van de klok en de gemeente Ruurlo heeft gelukkig de opdracht tot restauratie gegeven.

Baron van Heeckeren van Kell heeft in zijn felicitaties, de band van het kasteel met de bevolking van de gemeente Ruurlo, en de klok als wezenlijk deel van het kasteel, met de nodige humor aangegeven. Toch ook een stukje Old Reurle.

Wij, bevolking van Ruurlo hebben een folder ontvangen met daarin de samenstelling van het gemeentelijk apparaat, compleet met foto's. Uit de folder blijkt dat Ruurlo op dit gebied goed bij de tijd is, en ik hoop dat dat voor het gemeente-bestuur alsook voor de klok lang zo mag blijven.

Voor u allen een goede kerst en oud en nieuw, en een voorspoedig 1999, met goede gezondheid bovenaan het wensenlijstje.

Ruurlo, 8 november 1998.
Martin Kok.

VAN DE SECRETARIS

Op 8 oktober heeft het bestuur weer de eerste bestuursvergadering van het nieuwe seizoen gehouden. U zult zich wel eens afvragen "wat heeft het bestuur zoal re vergaderen" ?

Wij vergaderen eens per 2 maanden. De agenda ziet er meestal als volgt uit:

- * Opening en mededelingen door de voorzitter.
- * De notulen van de vorige vergadering (Na eventuele op- en aanmerkingen worden ze afgetekend door de voorzitter).
- * Ingekomen stukken (brieven, nota's, tijdschriften zusterverenigingen, etc) , waardoor de secretaris vaak lang aan het woord is.
- * De evenementen voor het lopende seizoen; Stand van zaken over de Kroezeboom (zowel ons tijdschrift, als de echte).
- * Rondvraag. Hier komen allerlei zaken aan de orde, van belang voor onze vereniging.

We hebben ook regelmatig contact met het Gelders Oudheidkundig Contact.

Op een vergadering in het voorjaar hebben we aan de afgevaardigde gevraagd of er een regio-bijeenkomst georganiseerd kon worden met de zusterverenigingen.

De bedoeling is om binnenkort weer een bijeenkomst te houden en dan de regio wat groter te maken. De agendapunten zijn/ worden zo vastgesteld dat ze in het belang zijn van elke vereniging.

Men kan vooraf aangeven waarover gesproken dient te worden.

We hopen dat er zoiets goeds uit kan komen, zodat ook onze vereniging hiermee haar voordeel kan doen.

Verder is er een afvaardiging van het bestuur aanwezig geweest bij de herplaatsing van het uurwerk op het Kasteel.

Dit was het voor dit moment. Onze volgende bestuursvergadering is op 3 december 1998.

Leo Besselink, secretaris.

VAN DE EVENEMENTENCOMMISSIE

Op 9 december 1998 komt Mevr. **Dinie Hiddink** uit Lochem met “*Decemberverhalen*”, maar dat was u al bekend uit de vorige “Kroezeboom”.

Hieronder volgt het programma van januari t/m mei 1999. Alle avonden zijn op woensdag, beginnen om 20:00 uur en zijn bij “De Luifel”.

13 januari

De heer **Jac. Trijsburg** van de Stichting Gelders Oudheidkundig Contact te Zutphen houdt een dialezing over:

Een Gelders kabinet van Oud- en Zeldzaamheden. Het gaat over musea en hun geschiedenis in onze omgeving.

10 februari

Uit ‘s Heerenberg komt de heer **John Thoben**. Hij vertelt over: ***Hannekemaaiers, Kiepkerels en Tjödden.*** Het leven van de seizoenarbeiders in vroeger tijden.

10 maart

Ledenvergadering. Na de pauze een optreden van het bekende duo **Hiddink** en **Schreurs**. Ze brengen liedjes over herkenbare onderwerpen in het dialect.

14 april

Deze bijeenkomst houden we samen met de leden van de Historische Vereniging Lochem/Laren. De u allen welbekende heer **Berends** uit Doetinchem houdt een dialezing: ***In de voetsporen van de keizer te Doorn.***

12 mei

We sluiten het jaar feestelijk af met de **Grolsche Hofzangers**.

In “Contact” kunt u t.z.t. over dit alles meer lezen.

Tot slot nog een bedankje voor onze trouwe bezorgers van “Onder d’n Kroezeboom”. Fijn dat we steeds op u kunnen rekenen. Hele goede feestdagen en tot 13 januari.

LANDGOEDEREN VAN DE GELDERSE VALLEI

Op 14 oktober 1998 was de heer Gerrit de Graaff onze gast met een dialezing over genoemde landgoederen in de Gelderse vallei.

Hij wist met zijn gebruikelijke kwaliteit van de dia’s en de uitleg de aanwezigen een avond lang te boeien.

Op de volgende twee pagina’s van deze Kroezeboom vindt U een overzicht van de landgoederen welke de heer de Graaff deze avond heeft besproken.

98.40 (04)

Van ons lid, de heer P.Y. ten Arve kreeg ik een kopie van een artikel over onze Kroezeboom, wat jij vond in het boek **“Monumentale bomen in Nederland”**. Dit artikel is geschreven door de heer Gerrit de Graaff (die op 14 oktober j.l. op onze verenigingsavond te gast was) en wordt hier met zijn toestemming gepubliceerd.

In het fraaie dorp Ruurlo in de Gelderse Achterhoek staat een enorme eik met een omtrek van maar liefst 10 meter. In feite zou dit de dikste eik en tevens de dikste boom van Nederland zijn. De ze eik verslaat in omvang dus de eik op het landgoed Verwolde in Laren (Gld.), die met zijn 750 centimeter omtrek doorgaat voor de dikste eik van ons land. Maar omdat onze eik in Ruurlo uit meer dere stammen bestaat, telt die enorme omvang niet en blijft de eik van Verwolde de dikste eik van Nederland, al zijn er bomenliefhebbers die het daar niet mee eens zijn.

We gaan die dikke eik in Ruurlo eens bekijken. Tot onze schande zijn we er nooit geweest. We naderen het dorp Ruurlo. We zijn natuurlijk erg benieuwd naar deze boom, want tien meter omtrek is niet niks. Om onnodig zoeken te voorkomen, vragen we aan de eerste de beste inwoner van Ruurlo waar de dikke eik staat. ‘O, je bedoelt de kroezeboom’ zegt de man, die in zijn voortuin aan het grasmaaien is. ‘Hier linksaf en bij het Julianaplein rechts, dan kom je op de Borculoseweg en dan zie je ‘m vanzelf’. En zo staan we even later onder de enorme eik op de hoek Borculoseweg

- Kroezeleen. Nou, als deze boom niet de dikste eik van Nederland mag worden genoemd, dan komt hij in ieder geval op de tweede plaats. Gigantisch, wat een omvang heeft deze vier-stammige eik. Hij heeft ongesteelde blaadjes, dus is het een zomereik (*Quercus robur*).

In het dorpsleven heeft de kroezeboom vroeger een belangrijke rol gespeeld. De boom stond toen op een akker buiten Ruurlo. De zandweg naar Borculo liep erlangs. Net als de oude eik op de Flinginger Es bij Tubbergen, is de Ruurlose eik een kroezeboom. De eik heeft gediend als een soort grensteken, om een vast punt in het landschap te hebben voor een rechtvaardige verdeling van de akkers. Dat de oude eik voor de boeren heilig was, blijkt wel uit het feit dat ze de boom al die eeuwen hebben laten staan.

Toen de boom nog op de vlakte stond, kon je vanuit Ruurlo gemakkelijk de begrafenisstoet in de verte zien aankomen. Als men tussen de korenvelden door het dorp naderde, begon de koster, bij het passeren van de kroezeboom, met het luiden van de klok. Daardoor is de naam ‘luubusse’ ontstaan: het bos waarvoor men de klok begint te luiden.

Rondom de kroezeboom hebben vroeger banken gestaan. Op warme zomeravonden vertelden de mannen van het dorp elkaar hun belevenissen. Ook het nieuws uit andere plaatsen werd vaak via de kroezeboom in Ruurlo verspreid. Ook waren daar natuurlijk de sterke verhalen. Heel leuk is dat beschreven in het boek van Kerst Zwart: *In en om het kleine dorp* (1936). Ongetwijfeld zat Zwart vaak tussen de andere dorpelings onder de kroezeboom. Hij hoorde daar onder andere het verhaal van meneer Vinkenstein, die zo slecht kon schieten dat hij tijdens de jacht gevaarlijker was voor mensen dan voor hazen en van de hond Bello, die zo goed getraind was voor de jacht dat hij zelfs een pijpekop, waarop een haas stond afgebeeld, feilloos wist op te graven.

Het dorp Ruurlo breidde zich uit met nieuwe wijken. De banken bij de kroezeboom verdwenen op den duur, omdat de gezellige praters niet meer kwamen opdagen. De tijden veranderden en nu staat de kroezeboom midden in het dorp, in de voortuin van een woning, Borculoseweg 11. Daar woont al sinds 1964 de familie Fraijman. Je zult maar zo’n reus in je voortuin hebben.....

We praten even met mevrouw Farijman. Al bladerend in een plakboek, met alles erin wat in de afgelopen 25 jaar over de boom is gepubliceerd, komen er allerlei interessante dingen over de eik te voorschijn. ‘Toen we in 1964 het huis kochten’, vertelt mevrouw Fraijman, ‘hebben we, gelijk met de aanleg van de tuin, de boom een goede opknappbeurt gegeven. Het dode hout is eruit gezaagd en de langste takken, die over de straat en over het huis hingen, zijn wat ingekort. De boom doet het tot nu toe heel goed. Meestal zit hij stamp-vol grote eikels. Een boomkweker hier in de buurt wil ze graag hebben, omdat hij het een goed soort eik vindt met extra grote eikels’.

We zijn natuurlijk ook naar de leeftijd van de boom nieuwsgierig. ‘Jaren geleden heeft boomverzorger Copijn de eik bekeken en gezegd dat hij misschien wel 1000 jaar oud kon zijn. We houden het erop dat de eik ongeveer 400 jaar is, vooral omdat de boom op oude foto’s nog niet zo dik is. Ieder jaar wordt hij weer mooi groen. Ik denk dat de eik nog vele jaren meekan’.

Voor een oude foto verwijst mevrouw Fraijman ons naar de buurman, Wim Masman, die oude prenten van Ruurlo en omgeving verzamelt. Van hem krijgen we een negatief mee van een foto uit ongeveer 1910. Mooi is te zien dat de boom hier nog op het open veld staat. Ook de molen “Agneta” staat er nog steeds.

De eik aan de Borculoseweg heeft een groot voordeel, vergeleken bij de meeste andere monumentale bomen in Nederland. Hij staat in een voortuintje; dus wordt voortdurend gelet op de gezondheid en beschadiging van de boom. De familie Fraijman hoopt de eik nog vele jaren goed te verzorgen, al is men wat huiverig voor de steeds verder dalende grondwaterstand.

De kroezeboom van Ruurlo heeft zijn mystieke en romantische betekenissen verloren. Niettemin is het een levende herinnering aan de tijd, dat deze eik nog bepalend was voor de rechtvaardige verdeling van akkers.

HUTTENKLOAS

In het decembernummer van vorig jaar heb ik speciaal voor de donkere dagen zo rond de Kerst, enkele verhalen van " geloof, bijgeloof en symboliek" geschreven, met o.a. van Derk met den beer. Ook in Twente, zo verschillend van ons, en toch zo dichtbij, heeft men ook verhalen, nu niet direct voor onder de kerstboom, maar in deze dagen waarin het zelfs overdag niet goed licht wordt, een geliefd onderwerp voor goede vertellers, rond een knappend haardvuur. Onderstaand volgt zo'n verhaal.

HET GRUWELIJK EINDE VAN HUTTENKLOAS.

Wanneer men in Oldenzaal de Oudheidkamer "het Palthehuis" bezoekt, ziet men daar een vrij lomp meubel, een soort leuningstoel, geheel van houtgemaakt met wijd uitstaande poten, om hem meer stevigheid te geven. Aan de leuning en poten zijn ijzeren banden bevestigd, waarmee een persoon die in deze stoel werd gezet, stevig kon worden vastgemaakt. Deze stoel is ongeveer 200 jaar geleden als dwangstoel gebruikt voor een gevaarlijke misdadiger, in die tijd in Twente bekend als Huttenkloas, wiens geschiedenis wij hierna zullen vertellen aan de hand van de gegevens die het Palthehuis ons verstrekte.

Omstreeks 1775 woonde in de Wienersteeg, in de buurtschap Hengevelde, tussen Delden en Goor op het Huttenplaatsje, de 70 jarige Klaas Annink, ook wel Huttenkloas genoemd, met zijn 54-jarige vrouw Aarne en hun twee zonen, Jannes en Gerrit. De eerste was 21 jaar en de laatste 13 jaar oud. Klaas was een schurk van de bovenste plank, Jannes had een aardje naar zijn vaartje en Aarne, de vrouw, was met hetzelfde sop overgoten. Dit mag uit het volgende blijken.

In de gehele buurt was Huttenkloas en zijn gezin gevreesd, ongestraft kon hij zijn schurkenstreken uithalen, omdat men door de vrees werd weerhouden hem aan te klagen, zelfs al werd hij bij het bedrijven van zijn ondeugden meermalen op heterdaad betrapt.

En de streken, door Kloas uitgevoerd, waren niet gering of van onschuldige aard. Miste een boer een paar welgevulde bijenkorven, het was zeker dat een bakker in Goor, Delden of Haaksbergen een paar dagen later aan die boer kon vertellen dat hij honing van Huttenkloas had gekocht!

Zoals het met de honing ging, ging het met alles. Kloas kon van alles gebruiken; ganzen, eenden, kippen, aardappelen, ga maar door. Het is zelfs voorgekomen dat iemand die zijn hooi te drogen had staan, tot de ontdekking kwam dat enkele oppers waren verdwenen. Niemand anders dan Huttenkloas, daar was men zeker van, kon de dader zijn. Maar, zoals gezegd, men vreesde hem te zeer om hem aan te klagen.

Maar niet alleen aan diefstal maakte de Huttenfamilie zich schuldig, zelfs voor een moord deinsde men niet terug! Dit ondervond een zekere Herman Pompen, een neef van Klaas zijn vrouw. Hij kwam er dikwijls aan huis en was vaak getuige van de diefstallen. Hij deed hier niet aan mee en zijn pogingen om zijn familie tot inkeer te brengen, bleven vruchteloos.

Huttenkloas bedacht dat Herman wel eens gevaarlijk voor hem kon worden. Werd hij, Klaas, gevangen, dan zou Pompen een hele lastige getuige kunnen zijn. Daarom besloot hij zich van hem te ontdoen, simpelweg door hem te vermoorden. Zo snel er tot de daad werd besloten, zo spoedig werd dit ook uitgevoerd.

Pompen zat op een dag rustig bij Klaas thuis bij de haard. Hij werd door Klaas beetgepakt en vastgehouden en zijn zoon Jannes sloeg Herman Pompen met een bijl dood. Aarne, Klaas zijn vrouw, woonde het bloedige schouwspel van begin tot eind bij.

Een ander voornemen betrof twee slagers uit Delden, namelijk de broers Mozes en Levi de Leeuw. Zij hadden kalveren bij de boeren opgekocht en liepen even bij Klaas binnen. Dat ze veel geld bij zich hadden, wekte de hebzucht op bij Klaas. Hij zei, terwijl hij naar hun welgevulde geldbuidel keek: "Ik moet geld hebben om de hooikoop op Langenhorst te betalen". Snel liep hij naar de deel om een moordwapen te halen. De kalverkooplui zagen echter kans zich in veiligheid te stellen en het snode plan ging dus niet door.

Een andere aanslag, met dodelijke afloop, betekende tevens het gruwelijk einde van Huttenkloas zelf. In de tijd dat dit verhaal zich afspeelde, (ongeveer 1775) liepen er veel marskramers in Twente rond. Dit waren kooplieden die de boeren afliepen om hun waren te verkopen, zoals kousen, sokken, wanten enz. Hun handelswaren droegen zij in een mars.

Een mars is een vrij platte houten kist, soms een platte rieten mand op hun rug (de kieppe, vandaar ook dat de marskramer de Kieppekerl werd genoemd.).

Gewoonlijk waren zij op iedere jaarmarkt en kermis aanwezig, hun waren op de grond uitstallend. Zulk een "kremer" was ook ene Willem Stint. Hij had de gewoonte ieder jaar na het bezoeken van de markten van Goor en Delden, bij Huttenkloas zijn intrek te nemen.

Zo ook in het najaar van 1775; hij was juist van de Goorse wintermarkt teruggekeerd. De handelsreis was dit jaar teneinde, de winter stond voor de deur en hij was dus op weg naar huis. Hij had flink verdiend en droeg derhalve een grote som geld bij zich. Dit geld moet Klaas hebben gezien en wéér was er de hebzucht. Het kamertje van Stint was naast de keuken gelegen. Toen hij wilde gaan slapen hoorde hij een gesprek tussen Klaas en Aarne. Hij komt dan tot de verbijsterende ontdekking dat men een aanslag tegen hem beraamt. Een hevige angst overvalt hem. Snel overlegt hij welke kansen hij heeft om te vluchten. Het enige raampje in zijn slaapkamer is helaas te klein... Hij besluit dan zich tot het uiterste te verdedigen, zijn stevige vuisten en zijn stok zullen hem tot wapen dienen. Zo wacht hij vastberaden zijn aanvallers op.

Klaas opent heel voorzichtig de deur, want hij wil Stint in zijn slaap verrassen. Maar de koopman is wakker en deze verdedigt zich. Klaas is krachtig en gespierd, maar kan toch niet tegen de koopman op, die in zijn doodsangst een reuzekracht heeft. Dan wordt Huttenkloas de onderliggende partij.....

Op dit lawaai komen zijn vrouw en de zonen van Klaas naderbij, en op het moment dat Jannes, de oudste zoon, ziet dat zijn vader door de marskramer overmand wordt, besluit hij de bijl van de deel te halen. Terwijl Aarne haar zoon met een lamp bijlicht en hem ophitst, is het pleit voor de koopman snel beslecht. U begrijpt het al.. de koopman wordt vermoord, het lijk van geld en kleding beroofd en achter het huis begraven.

De vader van de vermoorde koopman Stint, kan maar niet begrijpen dat zijn zoon niet naar huis komt, hij is altijd voor Kerstnis thuis na zijn handelsreis en inmiddels is het al januari. Hij gaat dan op reis om hem te zoeken en zo komt hij op een zondag in Delden. En daar ziet hij bij het uitgaan van de kerk, en man die de kleding van zijn zoon draagt..... het is Huttenkloas!

De vader ziet dan het verband tussen de kledingstukken en de verdwijning van zijn zoon en hij neemt direct contact op met de landrichter in Delden. De volgende zondag wordt actie ondernomen. Zes stevige boswachters posteren zich aan de kerkdeur en Klaas en Jannes worden gevangen genomen. Dan worden ook even later Aarne en Gerrit, die thuis waren gebleven, onder grote belangstelling opgehaald.

Om geen afspraken te kunnen maken, worden de gevangenen afzonderlijk opgesloten. Het verhoor begint, maar van bekennen is aanvankelijk geen sprake. Gerrit, de jongste zoon, is de eerste die door de mand valt. Men dreigde hem namelijk op te sluiten in "de hoonderkouwe" (gevangenis) in Oldenzaal. De zoon vertelde: "Jannes hef den kremer met de biele dood houwen. Den lag op den vaak, de moor heul de lampe vast um bie te löchten en hef ook het geald, dat 'n kremer bie sich had, dat in de spinde lag."

Hierna kwamen ook de anderen tot een volledige bekentenis. Het viertal werd naar Oldenzaal vervoerd, waar Kloas in de stoel, in het begin van het verhaal beschreven, werd vastgezet.

Veroordeling volgde en hun straf was niet mis, Klaas en Jannes werden ter dood gebracht door "radbraken", Aarne werd aan een paal vastgebonden, en gewurgd. De lijken werden vervolgens op een rad gespijkerd, in de kelder geklonken en tot voorbeeld voor anderen, op de markt tentoongesteld. Dat was in die tijd een veel voorkomende gewoonte. "Opdat het tot lering zij aan den volke"!

Gerrit, de jongste zoon, werd met een schip de oceaan opgezonden, een straf, destijds die werd toegepast op jeugdige personen waarvan weinig goeds was te verwachten. Men meende deze jonge mensen op deze manier "klein te krijgen" door het harde zeemansleven.

Als bijzonderheid is nog te vermelden dat Klaas als galgemaal een uitzonderlijke maaltijd koos: de randjes van spekpannekoeken, heerlijk bruin en knappend!

Het zou best kunnen dat het hem wel heeft gemaakt, maar niet goed is gekomen.....

Van de conservator van het Palthehuis kregen wij nog een reactie op dit verhaal, met de gehele gang van zaken in de familie, vanaf de huwelijksluiting, de geboorten der kinderen en daaruit blijkt dat Klaas en Aerne liefst drie keer een zoon kregen die zij iedere keer Johannes Bernardus noemden, in 1745 op 21 januari, in 1746 op 8 april en in 1750 op 21 januari, maar al deze kinderen overleden. Hierna kwamen Joannes (Jannes) en Gerardus. Kindersterfte was dus vrij gewoon, mede veroorzaakt door de trieste leefomstandigheden, ziekte en armoede.....

Martin Kok.

98.46 (10)